

tíðindablaðið

Útgevari: p/f sosialurinn
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krisjan DahlBláðólk: Hogni Djurhuus, Dagny Joensen
Uppseting: p/f sosialurinn. Prent: p/f pressan 1981

sosialurinn

Argjavegur 26
Postsmoga 76,
3800 Tórshavn
telefon 11820

oddagrein

Kreppa í
landinum og
landsstýris-
menn goyma
seg

Í LØGMANSRØÐUNI var fíggjar- og búskaparstøðan so fagurlátin og ljósareyð. Tað sama gjørdi seg galdandi undir umrøðuni av ólavskurøðu løgmanns. Samgongumenn nýttu framvegis tann ljósareyða litin. Men bert eina viku seinni hevði pípan fingið heilt annað ljóð.

NÚ KOM ALMENT fram, at alt samfelagið er í kreppu. Okkara høvuðsvinna hevur tørv á 80 mió kr., um hon skal halda fram. Ráfiskagrunnurin skal hava minst 30 mió kr., og fær grunnurin ikki hesa upphædd, má nevndin fyrri grunnin seta avreiðingarprisin munandi niður. Fyri at flakavirkini skulu halda fram, mugu tey fáa 40 til 50 mió kr. beinan vegin.

HESI TÍÐINDI bar útvarpið seinasta hóskvöld og sum vera man, lupu tey rættuligan hvøkk á hvørt mansbarn í landinum. Ongin visti betur, enn at her á landi stóð sera væl til. Hetta bar løgmannsrøðan boð um, og tað sama gjørdi samgongumenn undir umrøðuni av løgmannsrøðuni. Landsstýrismaðurin í fiskivinnumálum, sum eisini var í útvarpinum seinasta hóskvöld, segði kortini, at kreppan var nýliga íkomin.

SKULU VIT SO trúgva tí, at kreppan nýliga er íkomin? Vit vita, at føroyska veðurlagið kann skifta brátt. Vit vita eisini, at tað kann skifta ofta. Og vit vita somuleiðis, at umskiftið í veðurlagnum kann vera rættuliga stórt. Men at billa fólk inn, at fíggjar- og búskaparstøðan er kollrend eftir 8–10 døgum er uttan fyrri alt

mark. Hetta er sjálvandi tað reina mæsn. Í dag hava øll flakavirkini edv. Sostatt vita tey til eina og hvørja tíð, hvar tey flóta.

sannleikin er sjálvandi, at tann áværliga kreppan skuldi haldast duld, soleiðis at val kundi vera áðrenn almenningurin fekk nakað at vita um hesa kreppu. Hetta var sjálvsagt eisini orsökini til, at lögmaður var so altráður eftir at framskunda valið mest møgulegt. Fyrst vildi hann hava val í juni. Síðani stríddist hann sum úlvur á skóg fyrri at fáa val í august ella september. Men onki bar til.

DAGIN EFTIR AT útvarpið hevði kreppusendingina, sum leyp hvøkk á øll, komu lögtingsmenn til Havnar á tingfund. Lögmaður var ikki á fundi. Hann var farin í heystfrí. Varalögmaður og landsstýrismaðurin í fiskivinnumálum vóru heldur ikki á fundi. Teir goymdu seg ávikavist suðuri í Froðba og norðuri á Viðareiði. Jú, so roynast álitismennirnir hjá borgarliga alternativinum.

MEN LØGTINGSMENN vóru kortini ikki við sviðið soð hendan dagin. Á tinghúsoftinum lógu tey føroysku bløðini. Teirra millum var Tingakrossur. Hann var útkomin sama dag. Har endurprentar landsstýrismaðurin í fíggjarmálum røðuna, hann helt undir umrøðuni av løgmannsrøðuni. Har verður sagt: »Fíggjarstøðan er á góðari leið«. Hetta er sum nevnt dagin eftir kreppusendingina í útvarpinum.

HETTA ER EIN løgin støða, vit eru í. Seinasta hóskvöld viðgongur ein landsstýrismaður í útvarpinum, at alt samfelagið er í kreppu. Dagin eftir fáa vit at vita, at lögmaður er farin í summarfrí, og at tveir aðrir landsstýrismenn goyma seg úti á bygð. Landsstýrismaðurin í fíggjarmálum, sum er sjálvurannar eftir í Tinganesi, letur Tingakross endurprenta ein pástand um, at fíggjarstøðan er á góðari leið.

BER HETTA IKKI boð um, at vit eiga at skifta manningina í Tinganesi út skjótast møgulegt. Heldur í dag enn í morgin?

Avtakið útvarps-
og sjónvarpsgjald
og setið tey á
fíggjarlógina

— sigur Vilhelm Johannesen m. a. í hesum partinum av røðu síni undir orðaskiftinum um løgmannsrøðuna

Harra formaður!

Í einum parti av samgonguskjalinum verður sagt, at arbeitt verður fram imóti eini einfaldari samtiðarskattaskipan, at skattaskipanin skal eggja til arbeiðs- og framleiðsluskapandi fyrirtakssemi, at avskrivningar skulu koma vinnuni til góðar og ikki fara til eginnytslu, at skattalágmarkið hækkar, og at skatturin ikki minkar um arbeiðshugin.

Rætt er tað, at vit hava fingið eina samtiðarskattaskipan. T.v.s. eina umlegging av innkrevjingarháttinum av tí skatti, sum løntakararnir bera. Hetta ber í sær, at løntakarar skulu gjalda skattin áðrenn teir fáa sína løn útgjaldna. Í fleiri førum koma løntakarar í ta støðu, at teir gjalda alt ov nógván skatt í ávisum tíðarskeiði, og harvið koma teir at lána tí almenna pening í fleiri mánaðir, uttan at fáa rentu aftur fyrri. B—skattgjaldarin kann hinvegin fáa rentufriðt lán frá tí almenna í upp til 15 mánaðir. Um endaliga uppgávan hjá B—skattgjaldara er størri enn fyrilissuppgávan við ársbyrjan, so hevur hann gildið ov litlan skatt gjøgnum árið, og á tann hátt fingið eitt rentufriðt lán frá tí almenna í upp til 15 mánaðir. Hann skal bara gjalda restskattin áðrenn 1. mars árið eftir. So sleppur hann undan rentu.

Í samgonguskjalinum verður sagt, at skattalágmarkið skal hækka. Tá vit lógu um til samtiðarskatt vóru fyra ár liðin síðani skattastigin seinast varð javnførdur. Tað var tí neyðugt fyrst at taka hesi fyra árin inn aftur. Síðani skuldi hædd takast fyrri, at A—skattgjaldarar nú skulu gjalda skattin 15 mánaðir fyrr enn teir gjørdur undir tí gomlu skipanini. Samgongan kom við einum uppskoti um at broyta skattastigan. Og reypað um skattalætta var óført. Men sannleikin er tann, at talan var ikki um nakran skattalætta. Broyttingin var alt ov litil til bæði at fevna um tey fyra árin frá 1980 til 1984 og síðani teir 15 mánaðarnar, vit nú gjalda skatt fyrr enn áður. Úrslitið er eisini at skattatrystið er økt við 4–5 pst. hesi fyra árin. Taka vit so skatt og toll undir einum, er talan um eina øking í samlaða toll- og skattatrystinum upp á 10 pst. Í 1980 var skattur, tollur og onnur gjöld 18,8 pst. av bruttotjóðarúrtøkuni og í 1984 eru skattur, tollur og onnur gjöld 28,8 pst. av bruttotjóðarúrtøkuni. Hesi tøl sýna ongan lætta, hvørki tá talan er um skatt, toll ella

onnur gjöld til tað almenna.

Meðan eg nú tosi um gjöld til tað almenna, fari eg at loyva mær at siga nøkur fá orð um ávikavist útvarps- og sjónvarpsgjaldið. Tá vit hava viðurskiftini hjá fólka-, avlams-, einkjupensionistum og lágløntum í huga, so er tað vitleyst, at vit skulu krevja 450 kr. inn í útvarpsgjaldið og 600 kr. inn í sjónvarpsgjaldið. Hetta eru stórar upphæddir hjá nevndu samfelagsbólum at skula gjalda. Tí eiga vit sum skjótast at avtaka hesi gjöld og at geva avvarandi stovnum hóskandi peningajáttan á lögtingsfíggjarlógini.

Men aftur til samtiðarskattin. Í samgonguskjalinum verður eisini sagt, at skattaskipanin skal ikki minka um arbeiðshugin, og spurningurin er so, um hetta er tilfellið. Umboðini fyrri samgonguflokkarnar vilja vera við, at so er. Men aðrar vegir frætta vit nakað heilt annað. Virkisleiðarar siga, at fólk vilja ikki arbeiða yvirtíð, síðani nýggja skattaskipanin kom, tí beinan vegin tey vinna nakrar krónur út yvir ta vanligu úrtøkuna, so tekur afturhaldsskipanin hjá Torbjørn Poulsen og Eli Nolsøe aðru hvørja krónu. Møguliga er hetta lán til tað almenna, men fólk skulu so verða hendan pening fyrri uttan í fleiri mánaðir, og uttan at tey fáa nakra rentu afturfyrri. Fólkapensionistar, sum hava arbeitt eitt sindur, t.d. við at egna ella rippa húkar upp, eru í somu støðu. Afturhaldsskipanin fer avstað við helminginum av eykainntøkuni. Fleiri eru givin við at arbeiða. Fólk yvirhøvur taka ikki undir við at skattaskipanin fremur arbeiðshugin. Tey halda tvørturímóti at sjálvt navnið »afturhaldsskipan« er sera væl valt og sera beinrakið.

Og síðani sigur samgonguskjalið, at avskrivningar skulu koma vinnuni til góðar og ikki fara til eginnytslu, og at skattaskipanin skal eggja til arbeiðs- og framleiðsluskapandi fyrirtakssemi. Men sannleikin er nakað heilt annað. Vit kunnu t.d. taka §21 stk. 4 í skattalógini. Har stendur við formansins loyvi: »Nýstovnað partafelag kann yvirtaka ognir frá verandi virki, um gomlu eigararnir verða lutfalsliga líka stórir partaeigarar til skattliga bókført virði, ella annað rimiligt virðismett virði.«

Framhald